

Adroddiad i	Y Pwyllgor Archwilio	
Dyddiad	20 Mawrth 2023	
Swyddog Arweiniol	Dafydd Edwards, Trysorydd yr Awdurdod	
Swyddog Cyswllt	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (Cyllid ac Adnoddau)	
Pwnc	Cyllideb Refeniw 2023/24	

DIBEN YR ADRODDIAD

- 1 Rhoi diweddariad ariannol i'r aelodau yn dilyn cymeradwyo cyllideb refeniw 2023/24 yng nghyfarfod Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ar 16 Ionawr 2023.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Cymeradwyodd Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) gyllideb refeniw 2023/24 yn ei gyfarfod ar 16 Ionawr 2023. Mae'r gyllideb gymeradwy o £43.314m yn cynrychioli cynnydd o flwyddyn i flwyddyn o 9.9% ac roedd yn cynnwys y gofyniad i gyflawni arbedion o £1.4m i gyflawni sefyllfa gytbwys.
- 3 Ar adeg gosod y gyllideb, cydnabuwyd bod nifer o risgiau ac ansicrwydd yn bodoli. Roedd y rhain yn cynnwys y dyfarniad cyflog heb ei benderfynu ar gyfer diffoddwyr tân ar gyfer 2022/23 a dyfarniadau cyflog i'r holl staff ar gyfer 2023/24. Mae pob dyfarniad cyflog yn amodol ar drafodaethau cenedlaethol, ac mae'r amserlenni y tu allan i reolaeth yr Awdurdod.
- 4 Ers cymeradwyo cyllideb refeniw 2023/24 mae'r trafodaethau cyflog ar gyfer diffoddwyr tân wedi dod i ben ar gyfer 2022/23 a 2023/24 gyda chynnydd o 7% a 5% yn y drefn honno. Mae hwn yn daladwy o fis Gorffennaf bob blwyddyn ac mae'n uwch na'r rhagdybiaethau cynllunio a ddefnyddiwyd wrth osod cyllidebau 2022/23 a 2023/24. Mae dyfarniad cyflog 2023/24 ar gyfer yr holl staff eraill yn parhau heb ei benderfynu ar adeg ysgrifennu hwn.
- 5 Mae'r papur hwn yn cadarnhau'r pwysau cost ychwanegol o £1m sy'n deillio o'r trafodaethau cyflog sydd wedi dod i ben. Cynigir y dylid mynd i'r afael â'r pwysau cost hyn drwy ddefnyddio cronfeydd wrth gefn yn y tymor byr, gan gydnabod y sefyllfa ddiffyg cylchol sylfaenol.

ARGYMHELLION

6 Gofynnir i'r aelodau:

- (i) nodi casgliad y trafodaethau cyflog ar gyfer diffoddwyr tân a'r pwysau cost pellach cysylltiedig;
- (ii) ystyried defnyddio cronfeydd wrth gefn yn y tymor byr i fynd i'r afael â'r pwysau cost sy'n deillio o setliad cyflog y diffoddwyr tân;
- (iii) nodi bod y trafodaethau cyflog ar gyfer yr holl staff eraill yn parhau i fod heb eu penderfynu ar hyn o bryd; a
- (iv) nodi y bydd gan y diffyg sylfaenol o £2.4m oblygiadau anorfod ar gyfer darparu gwasanaethau yn y dyfodol a chynnydd yn yr ardoll ar gyfer 2024/25.

CEFNDIR

- 7 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod osod cyllideb refeniw fantoledig y mae'n rhaid ei chymeradwyo gan yr Awdurdod llawn cyn dechrau'r flwyddyn ariannol. Er nad yw'r term "mantoledig" wedi'i ddiffinio'n ffurfiol yn y ddeddfwriaeth, mae CIPFA (y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus) yn cydnabod y dylai sefydliadau gael cynlluniau ariannol sy'n dangos sut y caiff y gwariant ei ariannu dros y tymor byr a'r tymor canolig.
- 8 Mae cynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod yn y tymor byr, canolig a hir yn seiliedig ar adnabyddiaeth a dealltwriaeth o'r prif bethau sy'n gyrru costau, gan gynnwys gwerthuso risgiau ac ansicrwydd. Agweddau hanfodol ar hyn yw'r gofynion ar y gwasanaeth, yr adnoddau sydd ar gael, a'r weledigaeth strategol ar gyfer y dyfodol.
- 9 Amlygodd y broses gosod cyllideb ar gyfer 2023/24 yr heriau cyllidebol sylweddol a'r cyfyngiadau ariannol a brofir ar draws y sector cyhoeddus a chydnabu'r angen i nodi mesurau i leihau'r gofyniad cyllidebol ymhellach. Nodwyd bod y sgôp ar gyfer arbedion effeithlonrwydd yn gyfyngedig o ystyried maint y gostyngiadau yn y gyllideb dros y 15 mlynedd diwethaf.
- 10 Cymeradwyodd yr Awdurdod y gyllideb refeniw o £43.314m ar gyfer 2023/24 yn ei gyfarfod ar 16 Ionawr 2023 yn dilyn cyfres o gyfarfodydd cynllunio gan aelodau. Mae hyn yn cynrychioli cynnydd o flwyddyn i flwyddyn o 9.9% ac roedd yn cynnwys y gofyniad i nodi arbedion o £1.4m i gyflawni sefyllfa gytbwys. Fodd bynnag, ar adeg gosod y gyllideb nodwyd bod nifer o risgiau gweddilliol ac ansicrwydd yn parhau.
- 11 Roedd y risgiau hyn yn cynnwys y dyfarniad cyflog heb ei benderfynu ar gyfer diffoddwyr tân ar gyfer 2022/23 a dyfarniadau cyflog i'r holl staff ar gyfer 2023/24. Mae pob dyfarniad cyflog yn amodol ar drafodaethau cenedlaethol, ac mae'r amserlenni y tu allan i reolaeth yr Awdurdod.

GWYBODAETH

- 12 Mae'r trafodaethau cyflog ar gyfer staff a gyflogir ar delerau ac amodau'r llyfr llwyd (diffoddwyr tân) wedi dod i ben ar gyfer blynyddoedd ariannol 2022/23 a 2023/24. Mae'r setliad y cytunwyd arno wedi'i nodi isod:

Blwyddyn	% cynnydd (gwirioneddol) T	Rhagdybiaeth gynllunio %	Taladwy o
2022/23	7	5	1 Gorffennaf 2022
2023/24	5	4	1 Gorffennaf 2023

- 13 Mae'r setliad uwchlaw'r rhagdybiaethau cynllunio a ddefnyddiwyd wrth osod y gyllideb ym mis Ionawr 2023, gan greu pwysau cost cylchol pellach o £1m.
- 14 Yn y tymor byr, cynigir y bydd y pwysau cost yn cael eu rheoli trwy ddefnyddio cronfeydd wrth gefn. Er nad yw hyn yn gynaliadwy yn y tymor canolig mae hyn yn osgoi codi ardoll atodol ar awdurdodau lleol y rhanbarth yn ystod 2023/24, a bydd yn rhoi cyfle i Aelodau ystyried yr opsiynau sy'n codi o'r Adolygiad o Ddarpariaeth Frys.
- 15 Nodir bod y trafodaethau cyflog ar gyfer yr holl staff eraill yn parhau i fod heb eu penderfynu ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn ac mae hyn yn parhau i fod yn risg ariannol ar gyfer 2023/24.
- 16 Er bod defnydd pellach o gronfeydd wrth gefn yn osgoi'r angen i godi ardoll atodol ar gyfer 2023/24, ni fydd y defnydd hwn o gronfeydd wrth gefn yn gynaliadwy ar gyfer 2024/25. Creodd y gyllideb a gymeradwywyd ym mis Ionawr 2023 ofyniad i nodi arbedion cost cylchol o £1.4m ac, ynghyd ag effaith bellach y setliadau cyflog, mae'r diffyg sylfaenol ym mis Ebrill 2023 wedi cynyddu i £2.4m.
- 17 Er mwyn cyflawni sefyllfa ariannol gynaliadwy ar gyfer 2024/25 a thu hwnt, bydd angen cymryd camau pellach, gan gynnwys penderfyniadau anodd ar newidiadau parhaol i fodolau darparu a chyllido gwasanaethau, a chynnydd blynyddol sylweddol yn yr ardoll ar awdurdodau lleol ar gyfer 2024/25.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r gyllideb yn galluogi'r Awdurdod i gyflawni ei amcanion llesiant hirdymor.
Cyllideb	Mae'r adroddiad hwn yn nodi effaith setliad y trafodaethau cyflog ar gyfer staff a gyflogir o dan delerau ac amodau'r llyfr llwyd. Nodir bod trafodaethau cyflog ar gyfer yr holl staff eraill yn parhau i fod heb eu penderfynu ar hyn o bryd ac yn cynrychioli risg ariannol pellach.
Cyfreithiol	Mae gan yr Awdurdod ddyletswydd gyfreithiol i osod cyllideb refeniw fantoledig. Yn gysylltiedig â hyn mae'n rhaid i'r Awdurdod hefyd gydymffurfio â dyletswyddau cyfreithiol eraill gan gynnwys arferion cyfreithiol priodol. Y cynnig presennol yw y dylid defnyddio'r cronfeydd wrth gefn yn y tymor byr tra'n aros i'r Aelodau ystyried modelau darparu gwasanaeth y dyfodol ymhellach.
Staffio	Mae'r adroddiad hwn yn cadarnhau'r cynnig i ddefnyddio cronfeydd wrth gefn i ariannu'r pwysau costau sy'n deillio o'r setliadau cyflog. Cydnabyddir bod hyn yn creu diffyg sylfaenol a fydd yn gofyn am adolygu modelau darparu gwasanaeth a chyllid ar gyfer 2024/25 ymlaen.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/ Y Gymraeg	Dim
Risgiau ac Ansicrwydd	<p>Roedd y gyllideb a gymeradwywyd ym mis Ionawr 2023 yn cynnwys nifer o risgiau ac ansicrwydd. Mae'r trafodaethau cyflog ar gyfer staff heblaw'r rhai ar delerau ac amodau'r llyfr llwyd yn parhau ar hyn o bryd.</p> <p>Mae cynigion y gyllideb yn cynnwys gweithgaredd ar lefelau arferol a bydd mwy o bresenoldeb mewn digwyddiadau yn creu pwysau cost pellach.</p> <p>Mae'r setliad i staff ar delerau ac amodau'r llyfr llwyd yn cynyddu'r diffyg cylchol ac mae'r cynnig i ddefnyddio cronfeydd wrth gefn yn fesur tymor byr yn unig ac nid yw'n gynaliadwy. Bydd sefydlogrwydd ariannol ar gyfer 2024/25 ymlaen yn gofyn am gytundeb pellach ar fodolau darparu gwasanaeth a threfniadau ariannu.</p>